

ORGANIZACE TÝLU V ÚTOČNÉ OPERACI POČÁTEČNÍHO OBDOBÍ VÁLKY

Podplukovník Jan Král

V činnosti soudobého týlu jsou na prvé místo stavěny otázky, spojené se zabezpečováním operačních svazů raketovými jadernými zbraněmi, raketovým palivem, PHM a municí, jejichž základem je jejich správné členění na sledy a nepřetržitý přísun veškerého materiálu, nezbytného pro život a pro boj. Mimořádné důležitosti nabývají otázky zdravotnického zabezpečení.

Vzhledem k možnosti nenadálého zahájení bojové činnosti je nezbytné, aby týlové služby byly stále připraveny zabezpečovat vojska s takovým stavem týlových útvarů a zařízení, jaký mají v míru.

Stálá bojová pohotovost svazku (útvary) znamená, že i jeho týl je na stejném stupni pohotovosti. Doplnuje-li se svazek během 1—2 dní, musí být během stejné doby doplněn i jeho týl. Nelze připustit časový rozdíl mezi formováním svazů, svazků a útvarů a vytvářením jejich týlových svazků, útvarů a zařízení. K tomu účelu musí být nezbytně vytvořeny a

udržovány v pohotovosti nutné zásoby materiálních prostředků a techniky.

Otázka armádního (frontového) týlu je mnohem složitější. Není nutné uvádět, proč není možné udržovat v míru armádní (frontový) týl v úplné sestavě. Mohou být udržovány jen hlavní týlové svazky, útvary a zařízení, které zabezpečují potřeby armády v době míru, rychlé rozvinutí týlu s vyhlášením situace ohrožení a výcvik příslušných týlových odborností, především z počtu záloh.

Je známo, že nepřítel plánuje z celkového množství úderů asi 20—25 % na týlové objekty, což může přivodit kromě hromadných ztrát na lidech a technice i značné rozrušení komunikací a vytvoření velkých prostorů radioaktivního zamoření. Je tedy nezbytné předběžně provést řadu opatření k ochraně týlových objektů a především pro včasné a rychlé rozptýlení zásob materiálních prostředků tak, aby nedocházelo k bezdůvodně velkým ztrátám.

Požadavky na organizaci týlu v počátečním období války

Vševojsková operace v počátečním období války se vyznačují vysokou aktivitou, velkým rozmachem, manévrovostí a dynamičností. Velká manévrovací schopnost vojsk vyžaduje pohyblivý a manévru schopný týl, který by byl schopen zvládnout vysoké tempo postupu bezprostředně za vojsky a zabezpečoval vojska za každé situace. Týlové svazky, útvary a zařízení musí být schopny přesunu do 100 km denně a při tom nepřetržitě provádět přísun, opravovat techniku, poskytovat zdravotnickou pomoc raněným včetně jejich odsunu a léčení.

Hlavní důraz na pohyblivost a manévrovost útvarů týlu spatřují u svazků a týlu armády. Týl útvarů a svazků musí mít k zabezpečení bojové činnosti pohyblivé zásoby materiálních prostředků na 3—5 dnů boje. Dopravní prostředky musí uvést pohyblivé zásoby. K pohyblivosti přispívá i vyjmutí polních jatek a výstrojních dílen z organizace svazků. Tech-

nické zabezpečení je nejúčelnější organizovat pohyblivou jednotkou, schopnou pracovat systémem vysílání opravárenských prostředků k poškozené technice.

Závěrem vyplývá, že:

- týl armády se maximálně odlehčuje tím, že se z něho vylučují polní nemocnice, dilenské útvary a dále tím, že se snižují zásoby materiálních prostředků v armádních skladech do výše 1—2denní spotřeby (dříve 8—10 dnů);

- musí být zcela pohyblivý, schopen přemísťovat se na organických dopravních prostředcích jedním koloběhem, čímž přestane být závislý na železnici;

- nevytváří nemocniční základny; místo armádních polních nemocnic vytvářejí se samostatné zdravotnické oddíly v počtu asi 2 pro každý svazek. K zesílení odborné lékařské pomoci využívá se prostředků armádního oddílu zdravotnických posilových skupin.

Týl frontu musí vytvářet k materiálně technickému zabezpečení prvosledových armád předsunuté frontové základny — schopné rozvinout se na koncových úsecích železnic a vyčleňovat za vojsky oddělení, nejméně každý druhý den v operaci. Musí dále vytvořit polní frontové sklady všech druhů materiálu, jednotky obsluhy a spojení frontových základen, udržovat zásoby ve výši celkové spotřeby v operaci. Sklady musí mít možnost vyčlenit po 1—2 odděleních a vlastními dopravními prostředky přesunovat personál a zařízení oddělení jedním koloběhem, kromě skladů PHM.

Kapacita dopravních jednotek musí umožnit přísun materiálu a množství průměrné denní spotřeby.

V potrubní dopravě PH je nutné počítat s možností přemístit dva základní druhy PHM na vzdálenost do 600 km.

Pro výrobu masa a chleba je třeba mít zařízení o kapacitě jednodenní spotřeby za 24 hodin; přísun provádět organickými prostředky výroben.

K opravě výstroje a praní prádla bude neekonomičtější organizovat výrobní celky.

Pro zabezpečení frontové operace je nutné zajistit potřebný počet polních lůžek na předpokládané zdravotnické ztráty a stejný počet musí být zajištěn na území státu.

Jak front, tak i armáda jsou vybaveny určitým organickým počtem týlových svazků, útvarů a zařízení. Další se jim přidělují podle úkolu, který v operaci dostávají a podle skutečné operační a týlové situace. Počet týlových svazků, útvarů a zařízení bude záviset na počtu svazů (svazků, útvarů), které budou včleněny do sestavy frontu nebo armády, na očekávaných nebo skutečných ztrátách

osob a techniky, na terénu, stavu komunikací, povětrnostních podmínkách a v neposlední míře i na možnostech využití všech zdrojů týlového prostoru.

Podle určení a vybavení budou působit některé týlové svazky, útvary a zařízení buď samostatně, nebo v rámci příslušných základen frontu (armády), nebo se z nich vytvoří zálohy určené k zesilování podřízených stupňů velení a k náhradě zničených týlových svazků a útvarů.

Organizace operačního týlu musí bezpodmínečně zabezpečit hlavní úkoly ve frontové operaci — všestranné, úplné a včasné materiální, technické a zdravotnické zabezpečení vojsk.

Shrnu-li tedy požadavky na jeho organizaci, měla by odpovídat těmto podmínkám:

- nepřetržitost velení týlovými svazky, útvarů a zařízení a možnost součinnosti;

- nepřetržitá operační a bojové zabezpečení týlu, zvláště proti účinkům atomových zbraní a ostatních prostředků hromadného ničení;

- včasné vytvoření a správné rozložení stanovených zásob materiálu a záloh automobilních, silničních, zdravotnických a jiných prostředků;

- nepřetržitost zásobování;

- manévr týlovými svazky, útvary a zařízeními i zásobami;

- včasnost oprav a evakuace techniky jakož i přísun potřebných náhradních dílů;

- možnost léčebně odsunových, hygienických a protiepidemických opatření;

- cílevědomá a nepřetržitá politicko-výchovná práce v týlových svazcích, útvarích a zařízeních.

Rozložení operačních zásob materiálu

Nová bojová technika, raketové a atomové zbraně i velký rozmach soudobé frontové operace zásadně ovlivnily spotřebu materiálu k zabezpečení frontové operace a vyžádaly si nové rozložení zásob materiálu s cílem zabezpečit požadovanou pohyblivost operačního týlu.

Tato skutečnost je nejlépe patrna na příkladu, který uvádím v tabulce. Množství spotřebovaného materiálu je třeba chápat v rámci frontu, složeného ze tří vojskových armád a jedné letecké armády.

Z porovnání průměrné spotřeby materiálu dříve a nyní je vidět, že se od základu změnil poměr spotřeby hlavních druhů materiálu.

Objem spotřeby munice je nyní o 66 % nižší a naopak spotřeba u PHM je cca o 40—50 % vyšší. Spotřeba ostatního materiálu se zvýšila o 10 %.

Při novém rozložení operačních zásob byly sníženy zásoby v armádě, čímž se stal týl armády plně pohyblivý. Převzetím částí povinností armád frontem a přiblížením se k hranicím týlů armád nedochází však ke snížení množství operačních zásob.

Druh materiálu	Průměrná spotřeba materiálu v % a t/den			
	dříve		nyní	
	v %	v t	v %	v t
Munice	59	13 000	26	4 500
PHM	22	4 900	45—6	8 000
Proviant	6	1 350	6	1 000
Ostatní materiál	10—15	2 900	20—25	3 000
Spotřeba celkem	—	20 150	—	16 500

Systém přísunu

Vysoká tempa soudobých operací, velká spotřeba materiálu a možnost rozsáhlého ničení komunikací, prakticky na omezenou hloubku mnohonásobně zvýší požadavky na dopravu.

Při koncepci odlehčeného týlu, kdy se vojska stávají závislejší na plynulém přísunu, je dopravní zabezpečení zásadní otázkou.

Její řešení je nutné spatřovat, podle mého názoru, v radikálních opatřeních jednak v oblasti organizace a řízení dopravy, jednak v oblasti obnovy komunikací.

Vzhledem k tomu, že za stávajících podmínek ani jeden druh dopravy sám o sobě není schopen zabezpečit potřebu vojsk, musí základní opatření v oblasti organizační směřovat ke komplexnímu využití všech druhů dopravy při centralizovaném jejich řízení.

Komplexní využití dopravních prostředků vyžaduje sladěnou práci všech druhů frontových, armádních i vojenských dopravních prostředků co do času a prostoru.

Při organizaci přísunu je správné nadále zachovat zásadu odpovědnosti nadřízeného za přísun k podřízeným, což však neznamená, že nadřízený nevyužívá k přísunu materiálu i dopravních prostředků podřízeného.

Opatření v oblasti obnovy komunikací musí sledovat vysoký stupeň mechanizace jednotek určených pro obnovu a pro případ potřeby jejich univerzálnost.

Pro využití jednotlivých druhů dopravy je podle zkušeností tento předpoklad:

— v úseku mezi stálými (ústředními) sklady a PFZ 80 % železniční, 10 % automobilní, do 8—10 % potrubní a do 2 % leteckou dopravou;

— v úseku mezi PFZ a OPFZ, popřípadě PFZ — PAZ 85 % automobilní, do 10—13 % potrubní a do 2—5 % leteckou dopravou;

— v úseku mezi PAZ a divizními sklady, popřípadě OPFZ a divizními sklady výlučně automobilní dopravou až na případy, kdy bude nutné zásobit týly svazků a útvarů vzdušnou cestou.

Při stanovení potřeby všech dopravních jednotek na jednotlivých stupních se musí vycházet z kalkulace předpokládané denní potřeby v operaci.

Průměrná denní spotřeba v armádním týlu činí:

munice	1 500 tun
PHM	1 700 tun
proviantu	350 tun
ostatního materiálu	750 tun

Celkem 4 300 tun

Nevytiženost a KTP 10 (15 %) 430 tun

Celková potřeba tonáže 4 730 tun

Vzhledem k požadavkům na armádní týl je nutné uvedené množství materiálu mít naloženo na dopravních prostředcích armády k přísunu podřízeným svazkům.

Zkušenosti ze cvičení ukazují, že u týlu frontu má být udržována zásoba materiálních prostředků ve výši celkové spotřeby v operaci.

Spotřeba materiálu na jeden den operace v rámci frontu činí průměrně:

munice	4 500 tun
PHM	8 000 tun
proviant	1 000 tun
ostatní materiál	3 000 tun

Celkem 16 500 tun

Nevytiženost a KTP 1 650 tun

Celkem potřeba 18 150 tun

Pro zabezpečení tohoto požadavku na přísun je třeba počítat s narůstáním vzdálenosti předstunutých oddělení PFZ od vlastní PFZ v průběhu operace na 500—700 km. Z toho je nutné vycházet při stanovení počtů automobilních svazků a útvarů.

Kromě dopravní kapacity pro přísun je nutné počítat s dopravními prostředky ke zvládnutí dopravních úkolů uvnitř zásobovacích základů.

Zdravotnické zabezpečení

Stěžejním organizačním principem při zdravotnickém zabezpečení vojsk v poli je systém etapního léčení s odsunem podle určení. Raněný je odsunován na zdravotnickou etapu, která je schopna poskytnout mu takovou pomoc, jakou potřebuje.

Úkolem zdravotnické služby vojskového týlu je přejít současně se zahájením války na polní léčebně odsunový systém a poskytnout všem raněným a zasaženým lékařskou pomocí asi 6 hodin po zranění, poskytnout odbornou, život zachraňující pomoc do 10—12 hodin, zajistit odsuny raněných na příslušné etapy a připravit je k odsunu za hranice vojskového týlu. Ke zvládnutí těchto úkolů je nutné mít ihned od zahájení nepřátelství pohotovost praporek, plukovní a divizní obvažovací. Při předpokládaných tempech 80 až 100 km za den je nutné zajistit armádě posilové prostředky (samostatné zdravotnické oddíly a autobusový zdravotnický prapor armády).

Povinnost rozvinovat nemocniční základny přechází na zdravotnickou službu frontu. Úkolem zdravotnické služby armády je posilovat vojskový týl, zajišťovat odsuny raněných do nemocničních základů a likvidovat následky napadení prostředky hromadného ničení. K plnění těchto úkolů má zdravotnická služba armádní prostředky.

Odsun raněných a nemocných z divizních obvažovacích, dočasných lékařských ošetřovacích středisek a samostatných zdravotnických oddílů musí začít již v průběhu prvního dne boje. Jinak dojde k přeplnění těchto etap, k odtržení zdravotnické služby od svazků a raněným nebude možno poskytovat žádnou lékařskou odbornou pomoc.

Aby nedošlo k přeplnění polních nemocnic v nemocničních základnách a tím k nemožnosti uvolnění pro další manévry, je nutné odsunout do hlubokého týlu do 12 dnů 40 % raněných a nemocných. Zdravotnickými auty a autobusy lze odsunout cca 10 %. Uvedený počet je dán tím, že raněné a nemocné nelze odsunovat automobilními prostředky dále než 200 km. Do odsunových nemocnic v hlubokém týlu zbývá odsunout jinými prostředky 30 % raněných. Stálými zdravotnickými vlaky může být odsunuto cca 5 až 6 %. Zbývajících cca 14 % raněných je nejučelnější odsunout leteckými prostředky.

Silniční zabezpečení

K zabezpečení potřebné dopravní kapacity za podmínek mocného působení nepřítele na komunikaci není možno se vázat v pásmu frontu jen na několik vybraných silničních tahů, ale je nutno využít stávající silniční síť v celém pásmu frontu.

K organizovanému provozu na komunikacích a pro nepřetržitě velení dopravním kolonám dělí se proto celý týlový prostor na silniční zóny, rajóny a úseky s nedílnou odpovědností velitelů za udržení potřebného počtu provozuschopných silnic. Proto musí být v týlovém prostoru silniční jednotky vybavené spojovacími prostředky tak, aby byly schopny řídit provoz po komunikacích týlového prostoru za všech okolností.

Jedním z dalších základních faktorů zabezpečujících požadovanou dopravní kapacitu je rychlá a včasná obnova a údržba potřebného počtu silničních tahů. Nejnáročnějším úkolem silničních útvarů při údržbě komunikací je zabezpečení horských přechodů a soutěsek a obnova mostů přes velké řeky při možnosti nepřítele znovu zničit již obnovené přepravy. Proto za současných podmínek je třeba mít silniční jednotky tak připravené a materiálně vybavené, aby mohly stavět nízkovodní dřevěné mosty s vlastní přípravou prvků, ocelové montované mosty, umožňující rychlé zřízení trvalých velmi únosných mostů o velkých rozpětích a mít i mostní jednotky vybaveny pontonovými soupravami stejného materiálu s ženijním vojskem. Vzhledem k snadným možnostem nepřítele zničit znovu již obnovené mosty, je účelné mít jednotky umožňující prámové přepravy, které jsou daleko méně zranitelné.

Technické zabezpečení

Organizace technického zabezpečení je v soudobé frontové operaci značně složitější. Rozmach operace, zvláště vysoké tempo při dnešní naplněnosti vojsk technikou, vyžadují jiný přístup k organizaci technického zabezpečení než dříve. V těchto podmínkách nelze zatěžovat armády složitějšími opravami, při nichž je nutné, aby dílenské prostředky zůstávaly delší dobu na místě, neboť tím dochází k jejich rychlému zaostávání za vojsky.

Principem organizace technického zabezpečení je soustředění všech dílenských útvarů a zařízení (s výjimkou vojskových) u frontu a jejich centralizované použití. Tento způsob dává možnost jejich efektivního využití vyčleňováním jejich do prostorů větších shromaždišť po-

škozené techniky. V důsledku toho se u armád ponechávají jen odsunové prostředky s úkolem shromažďovat poškozenou techniku do určených prostorů.

Předpokládané ztráty techniky v operaci mohou být podle zkušeností tyto:
u děl, výstroje 5–8 %; tanků a SD 8–10 %; obrněných transportérů do 5 %; automobilů 2,5–3 %; ženijní techniky 3–5 % skutečných počtů.

Z celkového počtu poškozené techniky bude 40–50 % vyžadovat běžné opravy, 20–25 % střední opravy a 10 % generální opravy.

Zachování vysoké bojeschopnosti vojsk v operaci vyžaduje navrácení co největšího množství poškozené techniky. Přitom se vychází z toho, aby se opravovaly ty druhy techniky, které vyžadují nejmenší času, sil a prostředků.

Na základě vyhodnocených zkušeností musí dílenské prostředky frontu zabezpečit v operaci toto množství oprav techniky:

	BO	SO	GO
Tanková technika	100 %	60–70 %	20–30 %
Automobilní technika	100 %	30 %	10 %

Podle těchto požadavků a zásad je třeba organizovat technické zabezpečení.

Závěr

Podstatná část týlových útvarů a zařízení armády a frontu v míru neexistuje a vytváří se až za mimořádných opatření. Tím vzrůstá mimořádný význam kvalitní přípravy záloh pro týlové svazky, útvary a zařízení a všech otázek, spojených s rychlým dosažením bojové a mobilizační připravenosti těchto svazků a útvarů.